

1. โครงการ : ฟื้นน้ำเสีย คืนน้ำใส

กิจกรรม : การประเมินดัชนีคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดท่องเที่ยว

2. หลักการและเหตุผล

รัฐบาลได้กำหนดให้การท่องเที่ยวเป็นนโยบายหลักในการกระตุ้นเศรษฐกิจและสร้างรายได้ให้กับประเทศ และมีมติให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวชักจูงให้นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยอันจะนำมาซึ่งรายได้เข้าสู่ประเทศ อย่างไรก็ตาม การใช้ประโยชน์บริเวณชายฝั่งรวมถึงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งเพื่อรองรับการท่องเที่ยว ทำให้มีน้ำเสียจากชุมชน โรงแรม ที่พัก รีสอร์ท และขยะจากนักท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมบริเวณชายฝั่งทะเล และส่งผลให้ชายหาดท่องเที่ยวบางแห่งมีสภาพแวดล้อมไม่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยว

กรมควบคุมมลพิษ จึงได้จัดทำโครงการประเมินดัชนีคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดท่องเที่ยว เพื่อเป็นเครื่องมือในการบ่งชี้ระดับคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชายหาดท่องเที่ยวและอำนวยความสะดวกต่อการท่องเที่ยว รวมทั้งสนับสนุนข้อมูลแก่หน่วยงานท้องถิ่นให้มีการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชายหาดท่องเที่ยวหากพบว่าดัชนีคุณภาพสิ่งแวดล้อมต่ำลง ซึ่งตั้งแต่เริ่มดำเนินการในปี 2545 จนถึงปัจจุบันพบว่าแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมชายหาดดีขึ้น เป็นผลมาจากการที่หน่วยงานท้องถิ่นตื่นตัวและรับทราบสถานการณ์ รวมทั้งมองเห็นว่าต้องปรับปรุงแก้ไขในจุดใดบ้าง แล้วนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขปัญหา เช่น ผลการประเมินชายหาดบางแสน พบว่าขยะตกค้างบนชายหาดสูง ซึ่งเทศบาลเมืองแสนสุขได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยกำหนดให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบในการรักษาความสะอาดในเขตที่ตนได้รับอนุญาต และจัดทำตาข่ายล้อมรอบหาดเพื่อป้องกันขยะจากภายนอกเข้าหาด และจากการจัดการอบรมแก่หน่วยงานท้องถิ่นต่างๆ เพื่อให้สามารถขยายพื้นที่การสำรวจไปยังหาดอื่น ๆ นั้น จังหวัดชลบุรีได้แสดงความจำนงที่จะดำเนินการประเมินดัชนีคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดท่องเที่ยวในหาดต่างๆ ของจังหวัดเพิ่มเติมจากที่กรมควบคุมมลพิษดำเนินการ อย่างไรก็ตาม จากการเกิดเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัย (สึนามิ) เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 ได้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวบริเวณฝั่งทะเลอันดามันหลายแห่ง ซึ่งต้องมีการดำเนินการฟื้นฟูอย่างเร่งด่วน

ดังนั้น จึงต้องมีการประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและขยายพื้นที่ดำเนินการในหาดอื่นๆ ที่เป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยว และจัดฝึกอบรมแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งหาแนวทางการฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดท่องเที่ยวในพื้นที่ฝั่งทะเลอันดามันซึ่งได้รับผลกระทบจากการเกิดธรณีพิบัติภัย (สึนามิ) ดังกล่าว โดยคาดว่าจะสามารถฟื้นคืนธรรมชาติของชายหาดท่องเที่ยว รวมทั้งรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนตลอดไป

3. วัตถุประสงค์

1. เพื่อสำรวจคุณภาพสิ่งแวดล้อมของชายหาดท่องเที่ยวปี 2548
2. จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ดัชนีคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดท่องเที่ยวปี 2548

3.เสริมสร้างศักยภาพและความร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่นให้สามารถประเมินดัชนีคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดท่องเที่ยวได้

4.จัดทำแนวทางการฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดท่องเที่ยวในพื้นที่ฝั่งทะเลอันดามัน

4.เป้าหมาย

1.นักท่องเที่ยวและประชาชนทราบถึงข้อมูลคุณภาพสิ่งแวดล้อมผ่านป้ายประชาสัมพันธ์ดัชนีคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดท่องเที่ยว

2.หน่วยงานในท้องถิ่นให้ความร่วมมือและมีศักยภาพในการประเมินดัชนีคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดท่องเที่ยว

3. แนวทางการฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดท่องเที่ยวในพื้นที่ฝั่งทะเลอันดามัน

5.ผลที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ทราบถึงสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมของชายหาดท่องเที่ยว

5.2 หน่วยงานท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยวให้ความร่วมมือในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดท่องเที่ยว

5.3 เป็นข้อมูลสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยว

5.4 แนวทางการฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดท่องเที่ยวในพื้นที่ฝั่งทะเลอันดามัน

6.ระยะเวลาดำเนินงาน

360 วัน

7.ขอบเขตการดำเนินงาน

7.1 สำรวจและเก็บตัวอย่างน้ำทะเลชายฝั่งบริเวณหาดท่องเที่ยวที่สำคัญ 26 หาด ได้แก่ หาดคลองพร้าว หาดทรายขาว (เกาะช้าง) จังหวัดตราด หาดวงเดือน หาดทรายแก้ว (เกาะเสม็ด) หาดแม่รำพึง จังหวัดระยอง หาดบางแสน หาดวอนนภา หาดพัทยา หาดจอมเทียน หาดตาแหวน (เกาะล้าน) จังหวัดชลบุรี หาดชะอำ จังหวัดเพชรบุรี หาดหัวหิน หาดอ่าวมะนาว จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ หาดทุ่งวัวแล่น จังหวัดชุมพร หาดเจวง หาดละไม (เกาะสมุย) หาดอ่าวทรายรี หาดอ่าวแม่หาด (เกาะเต่า-เกาะนางยวน) จังหวัดสุราษฎร์ธานี หาดป่าตอง หาดกะรน จังหวัดภูเก็ต หาดไร่เลย์ หาดอ่าวนาง หาดคลองดาว หาดคอกวาง (เกาะลันตา) จังหวัดกระบี่ หาดปากเมง หาดหยงหลิง หาดเจ้าไหม จังหวัดตรัง หาดปากบารา จังหวัดสตูล จำนวน 3 ครั้งต่อปี (เดือนมิถุนายน สิงหาคม และธันวาคม) โดยสำรวจคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดท่องเที่ยว ดังนี้

7.1.1 สำรวจคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง เก็บตัวอย่างน้ำทะเลที่ทุกๆ ระยะ 500 เมตร ตลอดแนวความยาวหาด จากบริเวณที่มีกิจกรรมนันทนาการต่างๆ ที่ความลึกประมาณ 1 เมตร

7.1.2 สํารวจปริมาณขยะตกคําง สํารวจบริเวณเดียวกับที่เก็บตัวอย่างนํ้า โดยเก็บขยะตกคํางในนํ้าทั้งที่ลอยนํ้าและใต้นํ้า และขยะตกคํางบนหาดในพื้นที่ขนาด 100 ตารางเมตร ส่วนขยะตกคํางในชุมชนชายหาดจะประเมินขยะที่ตกคํางนอกถึงรองรับขยะที่ตั้งอยู่บริเวณแนวชายหาด

7.1.3 สํารวจความสมบูรณ์ของชายหาด สันทรายจะใช้การเดินสํารวจ ส่วนข้อมูลการกัดเซาะชายหาดและปะการัง จะใช้ข้อมูลทุติยภูมิล่าสุดจากหน่วยงานตํางๆ ที่เกี่ยวข้องและได้ศึกษาไ้

7.1.4 สํารวจการรุกรลํ้าชายหาด โดยใช้วิธีการเดินสํารวจเพื่อวัดขนาดพื้นที่ของสิ่งก่อสร้่างถาวรที่รุกรลํ้าแนวชายหาด เช่น จุดชมวิวที่ยื่นลงไปในทะเล ท่าเทียบเรือ รํานอาหาร เป็นต้น แล้วคํานวณเป็นร้อยละกับขนาดพื้นที่หาดทั้งหมด

7.2 สรุปลผลการสํารวจ เพื่อประเมินและจัดทํารายงานคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดทองเที่ยวปี 2548

7.3 จัดทําและติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์ผลการประเมินดัชนีคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดทองเที่ยวในพื้นที่ฝั่งทะเลอันดามันที่ได้รับความเสียหายจากสึนามิและพื้นที่อื่นๆ จำนวน 11 ป้าย และในพื้นที่ชายหาดทองเที่ยวที่ทํากรประเมิน เพิ่มเติม จำนวน 17 ป้าย เพื่อเผยแพร่ผลการดําเนินงานให้แก่นักทองเที่ยวทราบสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม และให้เกิดความร่วมมือในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

7.4 ตรวจสอบสภาพปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดทองเที่ยวในพื้นที่บริเวณฝั่งทะเลอันดามันที่ได้รับผลกระทบจากการเกิดธรณีพิบัติภัย โดยทํากรสํารวจพื้นที่และรวบรวมข้อมูลตํางๆ ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งจัดทําแนวทางการฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมชายหาดทองเที่ยวในพื้นที่ฝั่งทะเลอันดามัน

ขณะนี้โครงการได้ดําเนินการเสร็จสิ้นแล้ว